

II

(Vorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies inzake een Mededeling van de Commissie aan de Raad getiteld „Energie voor Europa: onderzoek en ontwikkeling”

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is nog niet bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 18 oktober 1974 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 29 en 30 januari 1975 te Brussel gehouden 127e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien de van 18 oktober 1974 daterende adviesaanvraag van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de mededeling van de Commissie aan de Raad getiteld „Energie voor Europa: onderzoek en ontwikkeling”,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, in het bijzonder artikel 198,

Gezien het op 29 oktober 1974 door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor energie en nucleaire vraagstukken met het opstellen van een rapport en een advies inzake deze mededeling te belasten,

Gezien het advies dat deze Afdeling tijdens haar op 10 januari 1975 gehouden vergadering heeft opgesteld,

Gezien het rapport dat door de rapporteur, de heer Schlitt, werd voorgelegd,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn op 29 en 30 januari 1975 gehouden 127e zitting, vergadering van 30 januari,

Overwegende dat als onderdeel van een gemeenschappelijk energiebeleid nieuwe energiebronnen en -vormen dienen te worden ontwikkeld;

Overwegende dat hiertoe een gemeenschappelijk programma voor onderzoek en ontwikkeling van fundamentele betekenis is,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met meerderheid van stemmen (6 stemmen tegen bij 10 onthoudingen) werd goedgekeurd:

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité stemt in met het initiatief van de Commissie om in het kader van een nieuwe strategie voor het energiebeleid voor de Gemeenschap tevens te komen tot een gemeenschappelijk beleid op het gebied van het energie-onderzoek en met name tot gemeenschappelijke of althans gecoördineerde onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten op energiegebied.

1.2. Evenals de Commissie in haar overwegingen is het Comité van oordeel dat gemeenschappelijke en op elkaar afgestemde inspanningen op dit gebied moeten worden gezien als één van de belangrijkste taken van de Gemeenschap van het ogenblik. Onderzoek en ontwikkeling kunnen op twee manieren bijdragen tot het oplossen van de problemen in verband met de toekomstige energiebevoorrading van de Europese Gemeenschap. In de eerste plaats kan het aanbod van primaire energie worden vergroot door het ontsluiten van nieuwe energiebronnen of door de ontwikkeling van betere technieken voor de winning van fossiele energiereserves; in de tweede plaats kan door doelgericht onderzoek worden bijgedragen tot vermindering van de energiebehoeften.

1.3. Het Comité beseft echter wel dat door een rationeler gebruik van de beschikbare energie en door het ontsluiten van nieuwe energiebronnen de afhankelijkheid van aardolie- en aardgasinvoer niet verleden tijd is, maar slechts wordt verminderd. Dit geldt vooral voor de nabije toekomst. Een verminderde afhankelijkheid van de aardolie-invoer kan echter al wel leiden tot een grotere politieke flexibiliteit van de Gemeenschap, vooral omdat een volledige onderbreking van de aardolievoorziening van de Gemeenschap immers nauwelijks te verwachten is. Naar het oordeel van het Comité is het behoud van de onafhankelijkheid van de Gemeenschap in ieder geval een reden om de onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten op het gebied van energie zeer grondig aan te pakken. Aangezien de Gemeenschap binnen afzienbare tijd niet meer over goedkope aardolie zal kunnen beschikken, lijkt het ook uit het oogpunt van de kosten juist, ten behoeve van de continuïteit aanvullende energiebronnen te ontsluiten.

1.4. Investerings- en onderzoekactiviteiten die in de particuliere sector worden gedaan respectievelijk ondernomen met het doel, nieuwe energiebronnen te ontwikkelen, dienen door middel van overheidssteun tegen risico's te worden afgeschermd. Vanzelfsprekend dient tegenover deze overheidssteun ook overheidstoezicht op de ter beschikking gestelde middelen

te staan en dient ervoor te worden gezorgd dat de staat een invloed op deze investeringen en onderzoekactiviteiten kan uitoefenen die in verhouding staat tot de omvang van de overheidssteun. Gezien de onderzoek- en ontwikkelingsmogelijkheden in de Gemeenschap zal het zeer zeker mogelijk zijn, nieuwe energiebronnen te ontsluiten indien de totale wetenschappelijke en technische kennis alsmede het potentieel der ondernemingen in de Gemeenschap worden geconcentreerd op veelbelovende onderzoek- en ontwikkelingsprojecten. Hoewel op grond van deze in feite gunstige uitgangssituatie een zo omvangrijk onderzoek- en ontwikkelingsprogramma op energiegebied een goede kans van slagen heeft, zal het naar het oordeel van het Comité toch moeilijk zijn, de voor een dergelijk programma benodigde financiële middelen op te brengen. Het beseft dat met de tenuitvoerlegging van een dergelijk programma, wil het succes opleveren, zeer aanzienlijke bedragen gemoeid zijn. In dit verband herinnert het Comité aan een qua motivering en opzet vergelijkbaar programma in de V.S., ten behoeve waarvan ca. 10 miljard dollar voor een periode van vijf jaar uitgetrokken is. Het Comité is dan ook van oordeel dat de Gemeenschap, wil zij overtuigende resultaten bereiken, in verband met de buitengewoon hoge kosten voor een zo omvangrijk onderzoekprogramma op energiegebied beslist rigoreus prioriteiten dient vast te stellen ten aanzien van de verschillende onderzoekgebieden.

1.5. Een gemeenschappelijk programma dient volgens het Comité op zodanige wijze te worden uitgevoerd dat het aanzienlijke intellectuele potentieel dat in de Lid-Staten aanwezig is, volledig wordt ingeschakeld.

1.6. Van de in het document „Energie voor Europa: onderzoek en ontwikkeling” door de Commissie opgesomde acht gebieden:

- energiebesparing,
- fossiele energiebronnen,
- kernenergie,
- waterstof als nieuwe energievorm,
- zonne-energie,
- aardwarmte,
- kernfusie,
- vormgeving van de systemen,

moet de kans van slagen bepaald verschillend worden beoordeeld. Volgens het Comité dient het overgrote gedeelte van de middelen gebruikt te worden voor die gebieden die op korte termijn een zo groot mogelijke vermindering van de aardolieafhankelijkheid mogelijk zullen maken. Aan dit criterium dient in verband met de financiële situatie van de Gemeenschap en tevens met het oog op eventuele moeilijkheden die

zich elk ogenblik opnieuw bij de energiebevoorrading kunnen voordoen, met grote vastberadenheid te worden vastgehouden. Men dient de gelden die worden besteed aan energievormen en -bronnen die pas in de volgende eeuw op technisch en economisch rendabele wijze kunnen worden ingezet, als dat al het geval is, zorgvuldig te doseren. Het heeft volgens het Comité uit het oogpunt van het energiebeleid geen zin, alle denkbare of uit wetenschappelijk oogpunt interessante onderzoekprojecten op het gebied van de energie voort te zetten indien deze projecten niet in de nabije toekomst (binnen circa 5 tot 10 jaar) kunnen worden voltooid en tot een werkelijke bijdrage tot de energiebevoorrading van de Gemeenschap of tot energiebesparingen kunnen leiden. Het Comité vraagt zich in dit verband af of de Commissie, wil zij bij de uitvoering van haar toch al zo moeilijke coördinerende en integrerende taak in het kader van het programma „Energie voor Europa” efficiënter tewerkgaan, zich niet beter kan concentreren op die onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten die binnen de genoemde periode haalbaar zijn en van belang zijn voor de energiebevoorrading. Dit sluit niet uit dat de Commissie ook zorgt voor coördinatie en integratie van op langere termijn gerichte onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten op energiegebied. Deze activiteiten moeten evenwel worden ingepast in het kader van de andere meerjarenprogramma's voor onderzoek en overeenkomstig de daarvoor uitgetrokken financiële middelen worden bevorderd.

1.7. Het Comité acht deze concentratie op de tijdens een overzienbare periode te verwezenlijken onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten ook noodzakelijk aangezien de door de Commissie geformuleerde doelstellingen alleen kunnen worden verwezenlijkt door een krachtenbundeling en inspanning en in eerste instantie met op korte of middellange termijn te ontwikkelen energievormen en -bronnen of mogelijke technische verbeteringen op energiegebied.

1.8. Op grond van deze overwegingen is het Comité van oordeel dat de noodzakelijke ontwikkelingsactiviteiten in de eerste plaats moeten zijn gericht op energiebesparing — door een efficiënter gebruik van energie en door isolatie —, op een beter gebruik van eigen energiebronnen, alsmede op kernenergie en het gasvormig of vloeibaar maken van steenkool, zonder dat daarbij de op een langere termijn gerichte projecten mogen worden veronachtzaamd. Dit onderwerp dient in een later uit te brengen advies uitvoeriger te worden behandeld. Het is het Comité niet duidelijk of ook op het gebied van het vervoer en de opslag van energie op korte termijn resultaten kunnen worden bereikt.

1.9. Ten aanzien van alle onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten van de Gemeenschap moet — in dezen deelt het Comité de opvatting van de Commissie — de eis worden gesteld dat zij stroken met de vastgestelde koers van het energiebeleid. Een tweede voorwaarde waaraan al deze activiteiten moeten voldoen,

is dat een zorgvuldig overzicht wordt uitgewerkt van de behoeften en de beschikbare middelen voor deze activiteiten. Dit moet, zoals in het voorgaande reeds is gesteld, tot een duidelijke vaststelling van prioriteiten leiden.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Naar het oordeel van het Comité moeten in de eerste plaats steenkool, alsmede de in de afgelopen jaren ontdekte aardolie- en aardgasvoorkomens, waarbij vooral de in de Noordzee ontdekte voorkomens van aanzienlijke betekenis zijn, tot de binnenlandse energiebronnen worden gerekend. Gezien de hoge olieprijs die de OPEC-landen hanteren kunnen laatstgenoemde voorkomens beslist op economisch rendabele wijze ontgonnen worden, ondanks de hoge ontsluitings- en exploitatiekosten hiervan. In verband met de huidige bevoorradingssituatie van de Gemeenschap is naar het oordeel van het Comité een exploitatie van vaak nog geen 50 % onbevredigend te noemen. Op Gemeenschapsniveau dienen op dit gebied pogingen te worden ondernomen, het percentage in economisch opzicht winbare hoeveelheden sterk te doen stijgen. Tevens dient voorrang te worden gegeven aan onderzoekprojecten die het mogelijk maken, koolwaterstofreserves in de zeebodem te exploiteren die op een zo grote diepte zijn gelegen dat zij bij de huidige stand van de techniek nog niet kunnen worden gewonnen.

2.2. Volgens het Comité is het zeer belangrijk, de communautaire kolenproductie op een zodanig peil te handhaven en uit te breiden dat hiermee tot de bevrediging van de meest dringende behoeften van de Gemeenschap kan worden bijgedragen. Het Comité gelooft niet dat het op grond van de structuur van de gemeenschappelijke steenkoolvoorkomens nog mogelijk is, wezenlijk rationelere winningstechnieken te ontwikkelen. In veel steenkolenmijnen zijn de winningsmethoden reeds in hoge mate geautomatiseerd — voor zover de specifieke omstandigheden waaronder de winning in de verschillende mijnen plaatsvindt dit toelaten —, maar van onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten op dit gebied, waaraan volgens het Comité ook voorrang moet worden gegeven, kunnen nog bepaalde resultaten worden verwacht. De Europese kolenmijnen zullen ook in de toekomst, zelfs indien de winningstechnieken nog verder geperfectioneerd worden, zeer arbeidsintensief blijven, zodat steenkool een dure energiebron van de Gemeenschap zal blijven.

2.3. Er dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de zo volledig mogelijke mechanisering en automatisering van arbeidsmethoden met een hoog rendement, alsmede aan de automatisering van de was- en zeefinstallaties voor steenkool.

2.4. In het voorstel van de Commissie wordt tevens ingegaan op de omzetting van steenkool in koolwaterstoffen. Het Comité is van oordeel dat aan onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten op het gebied

van de steenkool- en bruinkoolvergassing hoge prioriteit toegekend moet worden, aangezien de reeds bekende technologie erop duidt dat steenkool- en bruinkoolgas al op korte termijn een reële aanvulling op het aardgas kan betekenen. Op het gebied van de winning van vloeibare koolwaterstoffen uit steenkool zijn eveneens procédés bekend, maar deze zijn buitengewoon kostbaar. Het Comité staat echter niet afwijzend tegenover de gedachte, onderzoekprojecten te steunen die kunnen leiden tot de ontdekking van minder kostbare procédés. Wel moet dan nauwkeurig onderzocht worden of dit onderzoek binnen afzienbare tijd kans van slagen heeft.

2.5. Indien binnen afzienbare tijd geen concrete resultaten mogelijk lijken, kunnen de hiervoor beschikbare gelden beter worden besteed aan onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten die op kortere termijn perspectief bieden, zoals een rationelere steenkoolwinning. Het Comité gaat er hierbij van uit dat in werkelijke noodgevallen nog altijd kan worden teruggegrepen op de bekende procédés voor het vloeibaar maken van steenkool. Ook gaat het ervan uit dat de Gemeenschap, zelfs wanneer minder kostbare methodes worden ontdekt om steenkool vloeibaar te maken, toch nog niet genoeg steenkool ter beschikking heeft of kan invoeren om zo'n procédé op vrij grote schaal toe te passen. Het Comité verklaart met nadruk dat niet alleen ten aanzien van de arbeidsomstandigheden, maar ook ten aanzien van het voorkomen en de genezing van silicose belangrijke activiteiten moeten worden ontplooid om de in de kolenmijnen werkzame werknemers een optimale veiligheid bij het verrichten van hun werk te garanderen.

2.6. Een groot gedeelte van de communautaire onderzoek- en ontwikkelingsuitgaven dient volgens het Comité aan de ontwikkeling van kernenergie ten goede te komen. Nog onlangs heeft het in zijn advies betreffende de herziening van het meerjarenprogramma voor onderzoek erop gewezen dat kernenergie bij de huidige stand van zaken een werkelijk alternatief voor aardolie biedt.

2.7. Daar de kernreactoren in korte tijd een grote mate van beschikbaarheid hebben bereikt en de tot nog toe in bedrijf genomen reactoren buitengewoon veilig blijken te zijn — hoewel voor bepaalde problemen nog een oplossing moet worden gevonden —, acht het Comité het juist, dat alle verdere onderzoeken en ontwikkelingsactiviteiten zeer energiek worden voortgezet. Daarbij dient het onderzoek op het gebied van de ontwikkeling van reactoren voornamelijk te worden geconcentreerd op hoge-temperatuurreactoren en kweekreactoren, alsmede op specifieke vraagstukken op het gebied van de reactorveiligheid. De ingebruikneming van kweekreactoren, waarbij al aanzienlijke vertraging is opgelopen, kan niet langer uitstel dulden. Pas wanneer de kweekreactoren het commerciële stadium zullen hebben bereikt, zal dit voor de Gemeenschap een aanzienlijk grotere onafhankelijkheid bij de splijstofvoorziening betekenen. Evenzo belangrijk is de hoge-temperatuurreactor, waarvan de

hoge temperaturen de mogelijkheid bieden tot waterstofproductie op grote schaal. De hoge kosten die met de ontwikkeling van de kweekreactor gemoeid zijn, vereisen een veel nauwere samenwerking tussen de drie grote groepen in de Gemeenschap. Weliswaar hebben verscheidene Europese distributiemaatschappijen (EDF, ENEL en RWE) besloten tot samenwerking bij de bouw en de exploitatie van met kweekreactoren werkende centrales, maar de ontwikkelingsactiviteiten in Engeland, Frankrijk en West-Duitsland/België/Nederland verlopen nog steeds in grote mate onafhankelijk van elkaar.

2.8. Nog belangrijker zijn bovendien de onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten die op het gebied van de splijststofcyclus moeten worden verricht. De Commissie zou de desbetreffende Lid-Staten dringend moeten verzoeken, hun onderzoek naar betrouwbare verrijkingsinstallaties met een hoog rendement krachtig voort te zetten. Het Comité constateert dat in de Gemeenschap, met uitzondering van de bestaande militaire installaties en de gedeeltelijk functionerende proefinstallaties, met de produktie voor civiele doeleinden nog niet is begonnen. Bovendien zal de capaciteit van de op commerciële grondslag werkende verrijkingsinstallaties waarvan de bouw in het kader van EURODIF en URENCO is gepland, bij lange na niet groot genoeg zijn om in de toekomstige behoefte van de Gemeenschap te voorzien.

2.9. Hetzelfde probleem doet zich volgens het Comité voor ten aanzien van de stand van de ontwikkeling van de opwerkingstechnologie. Alle elektriciteitsproducenten in Europa vrezen namelijk dat de bestaande en geplande opwerkingsinstallaties niet in staat zijn, de bestraalde splijststoffen op te werken die de eerstkomende tien jaar zullen ontstaan. Het Comité heeft de indruk dat in de betreffende Lid-Staten meer vaart moet worden gezet achter het streven, in het bijzonder voor zeer intensief gebruikte splijststoffen uit lichtwaterreactoren tijdig een bruikbare opwerkingstechniek met hoog rendement te ontwikkelen. Een dergelijke opwerkingstechniek is ook bepalend voor de vraag of het ongebruikte uranium kan worden teruggewonnen en tijdig plutonium voor kweekreactoren ter beschikking komt. Het Comité zou echter in het bijzonder op het probleem van de opwerking willen wijzen, omdat moeilijkheden op dit terrein tot stillegging van functionerende kerncentrales zouden kunnen leiden.

2.10. Het is volgens het Comité evenzeer dringend, een duidelijk plan voor de behandeling en de definitieve opslag van radioactief afval uit te werken. Dit is immers een van de problemen die voor de veiligheid van de bevolking en voor de komende generaties van belang zijn. Het heeft reeds in zijn adviezen inzake het voorstel ter herziening van het meerjarenprogramma voor onderzoek van de Gemeenschap resp. inzake de mededeling van de Commissie over de „Bevordering van het gebruik van kernenergie” de aandacht op dit probleem gevestigd.

2.11. In dit verband heeft het Comité ook de vrees uitgesproken dat de uraniumvoorziening van de Gemeenschap niet helemaal zo zeker is als in de afgelopen jaren dikwijls is voorgesteld. Naar zijn oordeel moeten in het kader van het onderzoekprogramma op energiegebied ook de methoden voor de exploratie van uraniumerts verder worden ontwikkeld en de resultaten ook die landen ter beschikking worden gesteld die bereid zijn samen met de Gemeenschap of de Lid-Staten deze ontwikkelingsresultaten in wederzijds belang op hun grondgebied toe te passen.

2.12. De kernfusie behoort volgens het Comité tot de ontwikkelingstaken van de Gemeenschap op lange termijn. De Gemeenschap heeft tot dusverre voornamelijk een coördinerende, maar toch belangrijke functie vervuld. Hoewel aanzienlijke vooruitgang is geboekt, is het niettemin van mening dat de kernfusie pas in het begin van de komende eeuw als energiebron kan worden toegepast, terwijl het nog maar de vraag is of dergelijke projecten realiseerbaar zijn. De werkzaamheden op dit terrein dienen ongetwijfeld op zodanige schaal te worden voortgezet dat er ten minste een redelijke kans van slagen is, hoewel daarbij niet het doel voorop mag staan, de kernfusie binnen afzienbare tijd een bijdrage tot de energievoorziening van de Gemeenschap te laten leveren. Al deze werkzaamheden mogen bepaald niet worden veronachtzaamd, alhoewel in het programma „Energie voor Europa” voorrang dient te worden verleend aan de projecten die op korte en middellange termijn de beste vooruitzichten bieden. Wel dient de industrie in de grootst mogelijke mate te worden betrokken bij de werkzaamheden inzake werkstoffen alsmede bij het ontwerpen en de technische invoering van industriële systemen.

2.13. Dezelfde opmerkingen kunnen volgens het Comité ten aanzien van zonne- en aardwarmte worden gemaakt. Op korte termijn zal zonnewarmte tegen betrekkelijk geringe kosten gebruikt kunnen worden voor aanvullende verwarming en de warmwatervoorziening van woningen en gebouwen, zodat versnelde voortzetting van de onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten op dit gebied zinvol is. Zonne-energie zal gezien de klimatologische omstandigheden in de Lid-Staten echter slechts voor een beperkt toepassingsgebied geschikt zijn. Hoewel de laatste tijd goede vorderingen zijn gemaakt bij de toepassing van organische halfgeleiders voor de omzetting van zonne-energie, zal naar verwachting ook voorlopig nog geen sprake kunnen zijn van toepassing van fotelektrische cellen voor de commerciële elektriciteitsproductie op grote schaal. Ook de vraag of spoedig op rendabele wijze van aardwarmte gebruik kan worden gemaakt, moet, met uitzondering van enkele plaatsen die hiervoor bijzonder geschikt zijn, waarschijnlijk negatief worden beantwoord. Wil men evenwel voor een bevoorradingscontinuïteit op lange termijn zorgen, dan dienen beslist zo spoedig moge-

lijk de middelen en mogelijkheden te worden gezocht om nieuwe, andere energievormen dan kernenergie toe te passen.

2.14. Daarentegen bestaat er wel uitzicht op dat in de komende twee decennia waterstof als nieuwe energiebron economisch verantwoorde gebruiksmogelijkheden biedt. Het Comité is ingenomen met de ontwikkelingsactiviteiten op dit terrein die in het programma voor energie-onderzoek zijn opgenomen; zij dienen echter wel met de activiteiten van de op dit gebied werkzame industrie te worden gecoördineerd, terwijl een sterke concentratie van het onderzoek niet ten koste van andere, beter toegankelijke energiebronnen zou mogen gaan.

2.15. Ten aanzien van alle onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten stemt het Comité in met de opvatting van de Commissie dat ook het gebruik van nieuwe energiebronnen en -vormen met de bescherming van het milieu verenigbaar moet zijn. Daar met uitzondering van zonne-energie in feite elke vorm van energiegebruik meer of minder grote gevolgen voor het milieu heeft, zal in elk afzonderlijk geval moeten worden nagegaan hoe ervoor kan worden gezorgd dat de beslist noodzakelijke continuïteit van de energievoorziening strookt met de milieubescherming.

2.16. Het Comité stemt in met de opvatting van de Commissie dat met behulp van systeemmodellen nader onderzoek nodig is naar optimale strategieën, waarbij de ontwikkeling van de verschillende energiebronnen en -technieken in hun dynamische onderlinge samenhang wordt gezien. Daarbij zal met name aandacht moeten worden besteed aan de energiekosten en -opbrengsten van de investeringen in de onderscheiden energiesystemen.

2.17. Ten aanzien van alle bij voorrang te stimuleren onderzoek- en ontwikkelingsprojecten dient volgens het Comité te worden nagegaan of samenwerking met andere staten, vooral met de Europese landen, maar ook met de V.S., die een omvangrijk onderzoekprogramma op energiegebied (Project Independence) willen gaan uitvoeren, doelmatig en zinvol is. Het Comité is tevens uitvoerig ingegaan op de organisatie en de kosten van een dergelijk onderzoekprogramma.

2.18. De opmerking dat een doeltreffende en verplichte coördinatie van het onderzoek van de Lid-Staten op bepaalde terreinen noodzakelijk is, wordt door het Comité toegejuicht en gesteund, hoewel het erop wil wijzen dat dergelijke beschikkingsbevoegdheden ten aanzien van nationale onderzoekactiviteiten en -capaciteiten gepaard moeten gaan met een overdracht van de verantwoordelijkheid voor dergelijke instellingen. De grote betekenis van deze uitspraak schuilt in het feit dat de Commissie voor zichzelf een coördinerende taak bij de onderzoek- en ontwikke-

lingsactiviteiten op energieterrein ziet weggelegd. Het Comité beseft dat het hier om ingrijpende beperkingen van de bevoegdheden der Lid-Statens gaat. Wel heeft het de indruk dat de Commissie in verband met de energiesituatie in de Gemeenschap zo spoedig mogelijk deze vergaande bevoegdheden ten aanzien van de coördinatie van het onderzoek- en ontwikkelingswerk dienen te worden verleend. Dit houdt zijns inziens tevens het recht in, door de betrokkenen volledig te worden ingelicht over de in de uitvoeringsfase verkerende en geplande onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten.

Men dient er echter voor te zorgen dat daarbij de gewettigde belangen van degenen die de informatie moeten verstrekken worden beschermd.

2.19. De Commissie acht een jaarlijks bedrag van 1,5 miljard rekeenheden voor onderzoek en ontwikkeling noodzakelijk. Het Comité spreekt evenwel de vrees uit dat dit bedrag niet toereikend is om alle beleidsvoornemens op korte en middellange termijn te verwezenlijken. Met het geplande bedrag kan zijns inziens ook al niet worden volstaan omdat de waarde

van de onderzoek- en ontwikkelingsinvesteringen op de totale investeringen op energiegebied, nl. ca. 6 %, beneden het gemiddelde percentage ligt dat de Commissie voor een „gezond technologisch systeem” aangeeft (nl. 10 %). Deze twijfel ten aanzien van dit cijfer wordt nog groter indien wordt beseft dat de energiesector een complexe technologie nodig heeft die nog moet worden ontwikkeld en dat in deze sector daarom waarschijnlijk veel meer onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten moeten worden verricht dan doorgaans in andere sectoren het geval is. Hoewel tot dusverre een bedrag van 6 % van de totale investeringen in de energiesector waarschijnlijk wel voldoende was voor onderzoek en ontwikkeling, mag men er niet van uitgaan dat dit ook bij de te ontwikkelen nieuwe energiebronnen het geval zal zijn, omdat zich hierbij grote technologische moeilijkheden voordoen.

Gedaan te Brussel, 30 januari 1975.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

H. CANONGE

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

De volgende wijzigingsvoorstellen werden tijdens de vergadering verworpen:

Paragraaf 2.6 wijzigen in:

„Een groot gedeelte van de communautaire onderzoek- en ontwikkelingsuitgaven dient volgens de Afdeling aan de ontwikkeling van kernenergie ten goede te komen. Zoals het Comité in zijn advies inzake de mededeling van de Commissie over de „Bevordering van het gebruik van kernenergie” heeft vastgesteld zijn aan de toepassing van kernenergie een groot aantal problemen verbonden. Gezien de grote onzekerheden en risico's die de kernenergie nog steeds met zich meebrengt, dringt de Afdeling erop aan dat alle mogelijke gevolgen zorgvuldig onderzocht worden alvorens concrete maatregelen t.a.v. een grootscheepse toepassing van kernenergie worden genomen. Met name voor de veiligheids- en milieuproblemen zullen adequate oplossingen gevonden moeten worden. Onderzoekactiviteiten op deze twee terreinen zijn volgens het Comité dan ook van prioritair belang.”

Paragraaf 2.7 wijzigen in:

„Daarnaast dient het onderzoek op het gebied van de ontwikkeling van reactoren voornamelijk te worden geconcentreerd op hoge-temperatuurreactoren en kweekreactoren. Pas wanneer de kweekreactoren het commerciële stadium zullen hebben bereikt, zal dit voor de Gemeenschap een aanzienlijk grotere onafhankelijkheid bij de splijtstofvoorziening betekenen. Evenzo belangrijk is etc.”

Toelichting

In het genoemde advies van 26 juni 1974⁽¹⁾, dat unaniem door het Economisch en Sociaal Comité werd aanvaard, werd onder meer het volgende naar voren gebracht:

„Het Comité stemt in met het voornemen, de potentiële radiologische gevolgen van de toekomstige programma's voor nucleaire installaties over een vrij lange tijdruimte te onder-

(1) PB nr. C 116 van 30. 9. 1974, blz. 26.

zoeken. Tot dusverre zijn op dit terrein nog veel te weinig betrouwbare gegevens voorhanden, waaruit blijkt welke gevolgen het op grote schaal toepassen van kernenergie heeft.”

Gezien deze stand van zaken en gezien ook de grote risico's die de toepassing van kernenergie voor de bevolking (ook de komende generaties) met zich meebrengt, dienen allereerst adequate oplossingen voor de veiligheids- en milieuproblemen te worden gevonden. Onderzoekactiviteiten op deze terreinen zijn daarom van het allergrootste belang.

Uitslag van de stemming:

35 stemmen vóór, 47 stemmen tegen en 7 onthoudingen.

Advies inzake het „Middellandse-Zeebeleid van de Gemeenschap”

Het advies van het Comité heeft niet op een bepaald document betrekking.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Tijdens zijn op 19 december 1974 gehouden 126e zitting heeft het Comité op voorstel van zijn Bureau besloten, uit eigen beweging een advies inzake voornoemd onderwerp op te stellen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 29 en 30 januari 1975 te Brussel gehouden 127e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien artikel 20, vierde alinea, van zijn Reglement van Orde,

Gezien het besluit van de Voltallige Vergadering d.d. 19 december 1974 om op voorstel van het Bureau een advies op te stellen inzake het „Middellandse-Zeebeleid van de Gemeenschap”,

Gezien zijn studie inzake de landbouwaspecten van het Middellandse-Zeebeleid van de Gemeenschap,

Gezien het advies van de Afdeling voor externe betrekkingen d.d. 14 januari 1975,

Gezien het door de rapporteur, mevrouw Baduel Glorioso, ingediende rapport,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn op 29 en 30 januari 1975 gehouden 127e zitting (vergadering van 30 januari),

Overwegende de bilaterale akkoorden die sedert 1961 tussen de E.E.G. en de landen van het Middellandse-Zeegebied zijn gesloten;

Overwegende de beraadslagingen en voorstellen van het Europese Parlement;

Overwegende de voorstellen inzake een globaal beleid van de E.E.G. in het Middellandse-Zeegebied die de Commissie in 1972 heeft ingediend;

Overwegende de besluiten van de Topconferentie te Parijs van oktober 1972 en van de Raad van de Europese Gemeenschappen, waarin de noodzaak van een dergelijke politiek wordt onderstreept;

Overwegende de Mededeling van de Commissie aan de Raad d.d. 23 januari 1974 betreffende de betrekkingen van de Gemeenschap met de energieproducerende landen;